

Juny de 2005

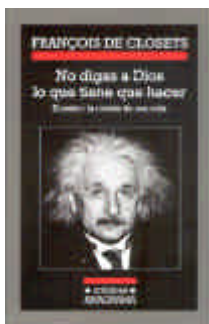
Facultat de Matemàtiques i Estadística C. Pau Gargallo, 5. - 08028 Barcelona Tel. 93 401 72 98 www-fme.upc.es Núm. 43

• Activitats

El propassat 20 de maig va tenir lloc l'atorgament del Premi Poincaré 2005 al millor treball de recerca de batxillerat en matemàtiques o estadística. El guanyador de l'edició d'enguany ha estat Alberto Camacho, de l'IES Joanot Martorell, amb el treball *El problema de Buffon en mosaics*. El dia 8 de juny, amb motiu de la cloenda del Curs Einstein, el cònsol de Suïssa a Barcelona, el Sr. Jean Jacques Mayor (a la dreta a la fotografia), li va lliurar un obsequi en presència del degà de l'FME. Aprofitem per agrair al Consolat de Suïssa a Barcelona la seva gentilesa.

• Llibres

No digas a Dios lo que tiene que hacer **François de Closets, Ed. Anagrama**

El títol del llibre fa referència a una conversa entre Albert Einstein i Niels Bohr.

? Deu no juga als daus!?, diu Einstein.

? Einstein, qui ets tu per dir-li a Deu el que ha de fer? ?, contesta Bohr.

Aquesta biografia d'Albert Einstein comença com una novel·la d'intriga mentre ens relata com Leo Szilard i Eugene Wigner tracten de trobar i convèncer Einstein que cal fer alguna cosa: som a l'any 1939 i els alemanys treballen per aconseguir la bomba atòmica. Com que aturar-los no sembla possible, li demanen la seva col·laboració per mirar de convèncer el president dels Estats Units que cal aconseguir-la abans que els alemanys. La història continuarà al penúltim capítol, amb les conseqüències de tots conegudes i l'anàlisi sobre si els alemanys van estar a punt o no de construir l'esmentada bomba.

A partir del segon capítol s'inicia un relat cronològic dels fets més rellevants de la seva vida, així com de la seva obra. Fins i tot, l'autor tracta d'explicar alguns dels més famosos experiments mentals d'Einstein i el perquè de les preguntes que es feia. No sempre aconsegueix fer-se entenedor, però té èxit en la majoria dels casos.

On sí triomfa és en el relat de la vida personal del geni. Explica amb molt detall totes les vicissituds que va tenir la seva relació amb Mileva Maric, la seva primera dona, entre les que cal esmentar l'oposició dels pares d'Einstein a aquesta relació i el misteri sobre la seva filla Lieserl. Nascuda a principis de 1902, no se'n torna a saber mai més res. No se sap si va morir o va ser donada en adopció. Eren moments de penúria econòmica i no estaven casats.

També descriu força bé la separació de la seva primera dona i el posterior casament amb Elsa Lowenthal, amb qui va viure fins a la mort d'aquesta. És curiós el comentari que fa respecte els dubtes d'Einstein sobre si casar-se amb Elsa o... la filla d'aquesta! La filla en qüestió tenia vint anys i entre ells dos va sorgir una certa atracció l'estiu de 1918. Finalment, no se sap ben bé com, s'acabà casant amb Elsa. Al capdavant el sexe, per a Einstein, no tenia una relació necessària amb el matrimoni com queda palès amb els comentaris sobre com aquest s'aprofità de la seva fama per a gaudir de la companyia de moltes altres dones.

Aquests i molts altres detalls els podreu trobar en aquesta magnífica biografia, una mica llarga per al meu gust, però de gran actualitat aquest any, l'Internacional de la Física, i en aquest curs que la FME ha dedicat a la figura del genial científic.

Newarker

El Full de la FME

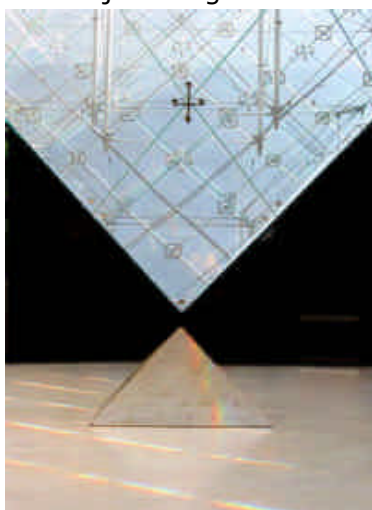
• Els rodamons de la FME

París i les matemàtiques de «El codi Da Vinci»

Amb motiu d'un viatge a París que vaig fer l'any passat, i essent molt recent la meua lectura del best-seller de Dan Brown «El codi Da Vinci», vaig decidir-me a visitar aquells llocs que apareixen al llibre i tenen una certa relació amb les matemàtiques. Ara em decideixo a escriure aquest rodamón, potser empès perquè me n'he adonat que algunes agències de viatge organitzen recorreguts pel París del codi. Òbviament, aquests recorreguts turístics passen pels indrets que, pel fet de tenir una relació amb les matemàtiques, jo vaig recórrer.

El llibre comença de manera trepidant al museu del Louvre. Aquest fantàstic museu està farcit d'obres tan interessants com els propis quadres de Leonardo, al voltant dels quals gira bona part de la intriga de la novel·la. El museu del Louvre s'identifica externament i interna per uns objectes matemàtics ja coneguts des de l'antiguitat, les piràmides. Des de fora podeu veure on es troba el museu per la piràmide de la fotografia. A dins ens trobem amb la famosa piràmide invertida, que també veieu a la imatge adjunta.

Un altre indret on esdevé part de la història es a l'església de Saint Sulpice. Allí, al sòl de l'església, hi trobareu la línia rosa (v. foto). Tot llegint el llibre hom té la impressió que aquesta línia es correspon amb el meridià que passa per l'observatori de París i que va servir per calcular la llargada del metre. No és així. La línia rosa es va dissenyar per tal de predir la data del diumenge de Pasqua, que coincideix amb el primer diumenge després de la primera lluna plena

na després de l'equinocci de primavera.

Finalment, ja que sou a l'església de Saint Sulpice, per cert la segona més gran de París, podeu apropar-vos a la seu de l'editorial que edita la versió francesa de la revista *science*, al número 8 de la rue Férou. Aquesta revista ha dedicat molts números a famosos matemàtics.

Newarker

• Divertiments

Teniu un tauler 7x7 de Go. Quin és el mínim nombre de pedres que necessiteu posar-hi per aconseguir exactament 5 arrencaments amb exactament 4 pedres cadascun? Per arrencament cal entendre una alineació segons una fila, una columna o una diagonal.

Envieu les vostres respostes argumentades abans del 20 de juliol a elfull@fme.upc.es o bé per correu intern a El Full. FME. Edifici U. Campus Sud.

Premi a la millor solució: Un exemplar del llibre ressenyat en aquest full.

Solució del divertiment d'El Full de maig: Àlgebra prové de la paraula àrab *al-jabr*, que vol dir posar les coses al seu lloc. En «El Quijote» apareix *algebrista* com a persona que posa els ossos al seu lloc. D'altra banda, a l'edat mitja, no tenia sentit parlar de quantitat negatives. Aleshores, quan en una equació apareixia una quantitat negativa, calia posar-la al seu lloc; és a dir, al costat on fos positiva. Aquest fou l'origen de la paraula àlgebra com a disciplina matemàtica.

Guanyadors: Juan Carlos Flores, Anna Auria, Ernest Benedito, El Luna, Francesc Reverter, Josep Bonet, Marc Casas, Josep Navarro, Núria Moreno, Andreu Vall, Carmen Navarro i Xavier Villalobos.

Premi a la millor solució: Un exemplar de «El Quijote» per a cada encertant.